

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 665/2013-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Jána Lubyho o sťažnosti R. S., zastúpenej Advokátskou kanceláriou L. I. B. legal, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. Veroniky Bolješikovej, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 141/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 172/2001), za účasti Okresného súdu Piešťany, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. S. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 141/2008 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 141/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. R. S. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť R. S. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet Advokátskej kancelárie L. I. B. legal, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júna 2013 doručená sťažnosť R. S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 141/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 172/2001).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sa týka konania vedeného okresným súdom začatého na základe žaloby sťažovateľky podanej 1. augusta 2001, ktorou sa domáha voči žalovanému CH., s. r. o. (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 3 319,39 € z titulu náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Predmetné konanie je okresným súdom vedené pod sp. zn. 5 C 141/2008 (ďalej aj „namietané konanie“).

Sťažovateľka v sťažnosti poukazuje na to, že v predmetnej veci okresný súd nariadil pojednávanie na 5. december 2001, na ktorom vypočul právnych zástupcov a štatutárny orgán žalovaného. Pojednávanie následne odročil na účely ustanovenia súdneho znalca a vypracovania znaleckého posudku.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej popisuje ďalší priebeh konania a namieta predovšetkým priet'ahy pri vykonávaní znaleckého dokazovania.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 11. apríla 2013 sťažnosť na priet'ahy „v konaní č. k. 5 C/141/2008“, ktorú vybavila podpredsedníčka okresného súdu prípisom zo 6. mája 2013, pričom k argumentácii sťažovateľky okrem iného uviedla, že „dlhé obdobie nekonania vo veci bolo spôsobené práceneschopnosťou zákonnej sudkyne a jednak hľadáním znalca, ktorý by vo veci mohol podať znalecký posudok, bez ktorého nie je možné v konaní pokračovať“ (citované zo sťažnosti sťažovateľky, pozn.).

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo R. S... podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C/151/2008 (zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že správne má byť uvedená sp. zn. 5 C 141/2008, pozn.) (predtým 12 C 172/2001) porušené bolo.

R. S... sa priznáva finančné zadost'učinenie v sume 15.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Piešťany povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť R. S... trovy právneho zastúpenia v sume 275,94 EUR, na účet jej právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní uznesením č. k. IV. ÚS 665/2013-15 z 12. decembra 2013 prijal na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 10. januára 2014 predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila aj k sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 3. februára 2014 (sp. zn. Spr. 29/14, doručenom ústavnému súdu 6. februára 2014) okrem iného uviedla:

„Rozpis procesných úkonov vo veci 5 C/141/2008:

- 01. 08. 2001 podanie návrhu vo veci samej na Okresný súd Piešťany a pridelenie veci sudcovi Mgr. J. M.,
- 09. 08. 2001 doručenie návrhu odporcovi s výzvou na vyjadrenie sa k nemu,
- 23. 08. 2001 doručenie vyjadrenia odporcu k návrhu,
- doručenie vyjadrenia odporcu navrhovateľovi,
- 20. 11. 2001 nariadenie termínu pojednávania na 5. 12. 2001,
- 05. 12. 2001 pojednávanie, na ktorom sa vyjadrili k veci právni zástupcovia oboch strán, pričom pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom ustanovenia znalca,
- 23. 1. 2002 na súde študoval spis právny zástupca odporcu,
- 28. 01. 2002 vydané uznesenie o ustanovení znaleckého ústavu... a o povinnosti odporcu zložiť preddavok na znalecké dokazovanie,
- 13. 02. 2002 odvolanie odporcu voči časti uznesenia, ktorým bolo uložené zložiť preddavok,
- 26. 02. 2002 pokyn sudcu na predloženie spisu KS v Trnave na rozhodnutie o odvolaní,
- 8. 3. 2002 spis predložený KS v Trnave,
- 30. 04. 2002 rozhodnutie o podanom odvolaní Krajským súdom v Trnave – v napadnutej časti vec zrušená a vrátená na ďalšie konanie,
- 21. 5. 2002 spis vrátený z KS v Trnave,
- 22. 05. 2002 pokyn sudcu na predloženie súdneho spisu ustanovenému znaleckému ústavu a doručenie uznesenia odvolacieho súdu účastníkom,
- 25. 06. 2002 spis zaslaný znaleckému ústavu na vypracovanie posudku,
- 24. 09. 2002 vrátenie súdneho spisu ústavom pre nemožnosť podania znaleckého posudku po preskúmaní zaslaného spisového materiálu, nakoľko ústav nemá takých pracovníkov, ktorí by v danej veci mohli vypracovať znalecký posudok,
- 4. 11. 2002 zistený z registra znalcov nový znalec,
- 16. 02. 2004 uznesenie o zmene uznesenia, ktorým bol ustanovený ústav, za znalca MUDr. J. B.,

- 10. 03. 2004 námietka zaujatosti voči ustanovenému znalcovi zo strany navrhovateľky, nakoľko ustanovený znalec bol v danej veci činný už pri vybavovaní jej sťažnosti,

- 14. 04. 2004 uznesenie o zmene znalca z MUDr. J. B. na MUDr. Z. H.,

- 07. 05. 2004 pokyn sudcu na predloženie súdneho spisu ustanovenej znalkyni,

- 24. 06. 2004 doručenie znaleckého posudku znalkyňou súdu,

- 09. 07. 2004 doručenie vyúčtovania znalečného znalkyňou súdu,

- 25. 08. 2004 nahliadnutie do spisu navrhovateľkou,

- 13. 10. 2004 výzva súdu na doplnenie a opravu znaleckého posudku adresovaná znalkyni tak, aby bol obsah písomného znaleckého posudku v súlade s ustanoveniami vyhl. č. 263/1996 Z. z.

- 13. 10. 2004 žiadosť na MS SR o oznámenie znaleckých organizácií, či ústavov z odvetvia dermatológie,

- 29. 10. 2004 odpoveď znalkyne, že žiada vrátiť doručенý znalecký posudok na jeho doplnenie po formálnej stránke, pričom k prípadným nedostatkom po obsahovej stránke sa nevedela vyjadriť,

- 12. 11. 2004 urgovanie odpovede na žiadosť pre MS SR ohľadom znaleckých ústavov,

- 1. 1. 2005 vec postúpená na Okresný súd Trnava z dôvodu prechodu výkonu súdnictva z Okresného súdu Piešťany na Okresný súd Trnava,

- 20. 02. 2006 uznesenie o ustanovení ústavu... na podanie znaleckého posudku,

- 16. 03. 2006 odvolanie odporcu voči časti uznesenia, ktorým bolo uložené zložiť preddavok na znalecké dokazovanie,

- 20. 04. 2006 pokyn na predloženie odvolania KS v Trnave,

- 25. 04. 2006 spis predložený KS v Trnave na rozhodnutie o odvolaní,

- 02. 05. 2006 výzva KS v Trnave, aby sa navrhovateľka vyjadrila k odvolaniu odporcu,

- 31. 07. 2006 rozhodnutie KS v Trnave o podanom odvolaní – uznesenie v napadnutej časti zrušené a vrátené na ďalšie konanie,

- 28. 09. 2006 spis vrátený z KS v Trnave,

- 11. 06. 2007 uznesenie, ktorým sa neukladá povinnosť odporcovi zložiť preddavok,

- 12. 6. 2007 úprava sudcu na predloženie spisu znaleckému ústavu,
- 25. 6. 2007 zisťované, či navrhovateľka zložila preddavok na znalecké dokazovanie,
- 16. 08. 2007 zisťovanie pobytu navrhovateľky cez register obyvateľov, odpoveď bola súdu doručená 23. 11. 2007,
- 1. 1. 2008 bola vec postúpená na Okresný súd Piešťany z dôvodu prechodu výkonu súdnictva z OS Trnava na OS Piešťany, pričom vec bola pridelená sudkyňi Mgr. K. A.,
- 16. 10. 2008 výzva súdu navrhovateľke, či došlo k mimosúdnej dohode,
- 11. 12. 2008 pokyn sudcu na predloženie súdneho spisu ustanovenému znaleckému ústavu podľa úpravy z júna 2007,
- 19. 12. 2008 spis doručený znaleckému ústavu,
- 14. 01. 2009 vrátenie súdneho spisu ústavom pre nemožnosť podania znaleckého posudku z dôvodu, že ústav nie je poistený pre prípad zodpovednosti za škodu,
- 16. 01. 2009 žiadosť súdu pre MS SR o poskytnutie súčinnosti pri ustanovení znalca,
- 06. 02. 2009 odpoveď MS SR, že v zozname znalcov je zapísaná len MUDr. Z. H.,
- 27. 07. 2009 pridelenie veci JUDr. K. z dôvodu zmeny obsadenia súdu sudcami,
- 01. 11. 2011 preloženie sudkyne JUDr. K. na iný súd,
- 08. 11. 2011 pridelenie veci náhodným výberom JUDr. T. (predtým J.), ktorá bola na Okresný súd Piešťany preložená od 1. 11. 2011, spolu s ďalšími asi 500 spismi registra C a P,
- V období od 30. 05. 2012 do 5. 9. 2012 bola vec pridelená sudkyňi Mgr. A. H. z dôvodu, že zákonná sudkyňa bola viac ako 6 týždňov, teda od polovice apríla 2012, práceneschopná, a po ukončení práceneschopnosti zákonnej sudkyne JUDr. J. T. jej bola daná právna vec dňa 5. 9. 2012 opätovne vrátená do jej senátu,
- 29. 10. 2012 výzva súdu navrhovateľke, či došlo k mimosúdnej dohode,
- 11. 12. 2012 odpoveď navrhovateľky na výzvu súdu,
- 02. 01. 2013 výzva MUDr. M. H., či súhlasí, aby na základe sľubu bola pribratá do konania ako znalec,
- 25. 02. 2013 odpoveď MUDr. M. H., že nepôsobí ako súdna znalkyňa,
- 27. 02. 2013 výzva MUDr. Z. H., či súhlasí, aby na základe sľubu bola pribratá do konania ako znalec,

- 22. 03. 2013 odpoveď MUDr. Z. H., že ako súdny znalec nepôsobí od roku 2009,
- 09. 04. 2013 výzva súdu MUDr. Z. H., či súhlasí, aby na základe sľubu bola pribratá do konania ako znalec, nakoľko v danom odvetví nie je v súčasnosti nikto zapísaný ako znalec,
- 26. 04. 2013 súhlas MUDr. H.,
- 03. 05. 2013 pokyn sudcu pre vyššieho súdneho úradníka na ustanovenie MUDr. Z. H. za znalkyňu,
- 03. 05. 2013 pokyn vyššieho súdneho úradníka asistentke senátu na dohodnutie termínu s MUDr. Z. H. ohľadom zloženia sľubu osobou, ktorá nie je znalcom,
- 14. 05. 2013 zloženie sľubu znalkyňou na súde a uznesenie o ustanovení MUDr. Z. H. za znalkyňu,
- 17. 05. 2013 uplatnenie hotových výdavkov MUDr. Z. H. za účasť na súde pri zložení sľubu,
- 19. 06. 2013 predloženie znaleckého posudku a vyúčtovania znalečného,
- 10. 07. 2013 pokyn vyššieho súdneho úradníka na doručenie znaleckého posudku na vyjadrenie účastníkom konania,
- 17. 07. 2013 uznesenie o znalečnom,
- 18. 11. 2013 nariadenie termínu pojednávania na 15. 1. 2014,
- 16. 12. 2013 žiadosť právneho zástupcu navrhovateľky o zmene termínu pojednávania z dôvodu kolízie pojednávaní, čo bolo oznámené protistrane,
- 15. 01. 2013 (správne má byť 15. 01. 2014, pozn.) pojednávanie odročené na 07. 03. 2014 z dôvodu žiadosti právneho zástupcu navrhovateľky.

Čo sa týka skutkovej a právnej zložitosti sporu 5 C/141/2008 ide o spor o mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý je skutkovo náročnejší, s potrebou vykonať znalecké dokazovanie, pričom súd vo veci opakovane riešil zmenu znalcov pre ich nemožnosť vo veci podať znalecký posudok,

K postupu sudcov konajúcich vo veci do 31. 12. 2007 a od 27. 7. 2009 do 31. 10. 2011 a k prípadným obdobiam nekonania vo veci sa neviem bližšie vyjadriť, nakoľko v súčasnosti na tunajšom súde títo sudcovia nepôsobia. Z časti môžem poukázať na neefektívne opatrenia v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva medzi súdmi od 1. 1. 2005 do 1. 1. 2008, čo malo za následok nemožnosť plynule konať vo veciach,

často krátko spojenú aj so zmenou zákonného sudcu z dôvodu, že nie všetci sudcovia prešli z pôvodných na novovytvorené súdy. Pri znovuoobnovení Okresného súdu Piešťany od 1. 1. 2008 mali sudcovia pridelených viac ako 900 vecí v pojednávacej agende, čo neumožňovalo v jednotlivých konaniach konať bez prietáhov. Od 8. 11. 2011 je vec pridelená sudkyňi JUDr. T., ktorá však bola v priebehu roka 2012 od apríla do septembra práceneschopná, pričom zastupujúca sudkyňa si vec nestihla naštudovať tak, aby mohla v nej konať, i s ohľadom na množstvo vecí v jej pôvodnom senáte ako aj počet prerozdelených spisov po JUDr. T.

Vo vzťahu ku konaniu na Okresnom súde Piešťany uvádzam, že sudcovia podľa možnosti vo veci konali s ohľadom na zaťaženosť, aká je vo všetkých senátoch tunajšieho súdu, preto ani zo strany vedenia súdu nemohlo byť zabezpečené, aby boli nejaké veci prerozdelené z dôvodu nerovnomernej zaťažnosti v senátoch, Okrem toho treba poukázať, že všetci sudcovia tunajšieho súdu vybavujú v registroch C, Cb a P viac ako 500 vecí v senáte, čo im objektívne neumožňuje vo všetkých veciach konať plynulo a bez prietáhov.

Na záver si dovoľujeme poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu, či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by sami disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prietáhov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 1. 5. 2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu H., čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.“

Predsedníčka okresného súdu súčasne ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prerokovania prijatej sťažnosti.

Ústavný súd vyzval 6. februára 2014 právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila k stanovisku okresného súdu, ako aj k otázke nariadenia verejného

pojednávania. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom podaní z 19. februára 2014 (doručenom ústavnému súdu 20. februára 2014) okrem iného uviedla:

„... Obranu Okresného súdu Piešťany spočívajúcu v poukázaní na personálne problémy, ktoré by mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, nemožno akceptovať. I podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR (napr. IV. ÚS 43/06, IV. ÚS 73/07) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie, resp. má záujem o odstránenie svojej právnej neistoty nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia, resp. bránenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní...

Okresný súd Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/141/2008 (pôvodne 12 C/172/2001) nekonal riadne alebo ak konal, tak neefektívne.

Pokiaľ ide o otázku právnej a faktickej zložitosti posudzovanej veci, kde ide o spor o mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia s potrebou vykonať znalecké dokazovanie, čo si síce vyžaduje časovo náročnejší procesný postup v konaní, avšak podľa nášho názoru to nie je možné ospravedlniť obdobiami zistenej nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu identifikované v našom návrhu vo veci.

Pre úplnosť ešte dodávame, že v konaní je opätovne ako znalkyňa ustanovená MUDr. Z. H., ktorá už celkovo dvakrát predložila súdu znalecký posudok, ktorý nespĺňal ani len zákonom požadované formálne náležitosti. Nový znalecký posudok, ktorý predložila znalkyňa v konaní sa svojím obsahom úplne zhoduje s predchádzajúcimi posudkami, pričom znalkyňa ani len nepristúpila k predvolaniu sťažovateľky za účelom zistenia aktuálneho stavu následkov sporného lekárskeho zákroku u sťažovateľky a zisteniu rozsahu škôd na zdraví sťažovateľky v súčasnej dobe.

V dôsledku zdlhavého, neefektívneho a neodborného postupu zo strany súdu, kedy sa viac ako po 12 rokoch od uskutočnenia sporného lekárskeho zákroku, zisťujú jeho následky, je podľa nášho názoru vylúčené objektívne zistenie skutkového stavu, čím v podstate možno konštatovať, že Okresný súd Piešťany svojím konaním, resp. nekonaním zmaril ochranu práv sťažovateľky.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti preto sťažovateľka navrhuje, aby Ústavný súd SR rozhodol tak, ako to navrhuje vo svojej Sťažnosti zo dňa 20. 06. 2013, doručenej súdu dňa 21. 06. 2013.“

Sťažovateľka súčasne oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe o mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nie je právne zložitá. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť veci, napriek potrebe vykonať znalecké dokazovanie podľa názoru ústavného súdu nemôže ísť o takú zložitosť, ktorou by bolo možné odôvodniť doterajší neprimerane dlhý čas konania okresného súdu

(12 a pol roka) bez prijatia rozhodnutia vo veci samej. Pritom povaha veci si vyžaduje, aby súd vo veci konal s osobitnou starostlivosťou.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníčky namietaného súdneho konania v procesnom postavení žalobkyne. Ústavný súd zastáva názor, že správanie s'ťažovateľky v napadnutom konaní nemalo zásadný negatívny vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v označenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného okresného súdu.

Z predloženého spisu, zo s'ťažnosti, ako aj z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu zistil ústavný súd rovnaké skutočnosti, ako uviedla predsedníčka okresného súdu o priebehu konania od doručenia žaloby okresnému súdu 1. augusta 2001, odkedy bola vec vedená pod sp. zn. 12 C 172/2001.

Okresný súd vo veci dosiaľ nariadil iba tri pojednávania, z ktorých sa uskutočnilo pojednávanie 5. decembra 2001, pričom ďalšie pojednávanie (nariadené až po 12 rokoch od prvého pojednávania) nariadené na 15. január 2014 bolo odročené na žiadosť s'ťažovateľky. Pojednávanie nariadené na 7. marec 2014 bolo odročené na 23. máj 2014.

Okresný súd bol nečinný v obdobiach od novembra 2002 do februára 2004, od januára 2005 do februára 2006, od januára do októbra 2008, od februára 2009 do októbra 2012, t. j. takmer počas obdobia siedmich rokov, čo predstavuje viac ako polovicu doterajšej dĺžky konania.

Znalecké dokazovanie, ktoré okresný súd pôvodne nariadil 28. januára 2002, bolo predbežne skončené (po odmietnutí znaleckého posudku, ktorý nemal príslušné náležitosti,

predloženého v júni 2004) predložením znaleckého posudku až 19. júna 2013, t. j. po viac ako jedenástich rokoch.

Ústavný súd nemohol akceptovať argumenty uvedené vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu „vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu súdu“, resp. týkajúce sa „objektívnych okolností prieťahov v konaní“, s tým, že „vo vzťahu ku konaniu na Okresnom súde Piešťany..., sudcovia podľa možnosti vo veci konali s ohľadom na zaťaženosť, aká je vo všetkých senátoch tunajšieho súdu, preto ani zo strany vedenia súdu nemohlo byť zabezpečené, aby boli nejaké veci prerozdelené z dôvodu nerovnomernej zaťažnosti v senátoch, Okrem toho treba poukázať, že všetci sudcovia tunajšieho súdu vybavujú v registroch C, Cb a P viac ako 500 vecí v senáte, čo im objektívne neumožňuje vo všetkých veciach konať plynulo a bez prieťahov.“.

V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalší počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010) konštatuje, že je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po viac ako 12 rokoch od jeho začatia bez ohľadu na to, čo je predmetom konania. Pritom povaha veci sťažovateľky si vyžaduje konanie súdu s osobitnou starostlivosťou. Vychádzajúc predovšetkým zo samotnej doterajšej dĺžky napadnutého konania, ale aj z jeho doterajšieho priebehu konania, s poukazom na nečinnosť v období takmer 7 rokov „znaleckého dokazovania“ a povahu veci, ústavný súd uzavrel, že celé doterajšie konanie je neefektívne. V nadväznosti na uvedené ústavný súd dospel k záveru,

že v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a preto rozhodol, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 141/2008 porušil základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 141/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 €, pričom uviedla:

„V dôsledku zdĺhavého, neefektívneho a neodporného postupu zo strany súdu, kedy sa budú pravdepodobne viac ako po 12 rokoch od uskutočnenia sporného lekárskeho zákroku zisťovať jeho následky, je viac ako pravdepodobné, že nedôjde k úplne objektívnemu zisteniu skutkového stavu a zisteniu rozsahu škôd na zdraví s'ťažovateľky.

Okrem toho dôsledky neodborne vykonaného lekárskeho zákroku pociťovala sťažovateľka bezprostredne po jeho uskutočnení a v ďalšom nasledujúcom období, kedy sa návrhom domáhala na súde svojej ochrany. V tom čase bol jej život veľmi negatívne ovplyvňovaný dôsledkami spôsobeného zákroku, pričom jej výrazne obmedzoval a sťažoval občiansky, súkromný a spoločenský život. Viditeľné stopy po zákroku na tvári sťažovateľky v nej ako v žene vyvolávali často krát pocity poníženia a hanby, pričom celá vzniknutá situácia jej spôsobila na dlhú dobu psychickú traumú.

Po viac ako 12 rokoch od podania žaloby, však sťažovateľka stratila akékoľvek ilúzie pričom úplne prestala veriť súdному systému na Slovensku. V prípade akéhokoľvek meritórneho rozhodnutia súdu v danej veci, už totižto po takom dlhom niekoľkoročnom časovom odstupe, nikto u sťažovateľky neodstráni pocit krivdy, neistoty a poníženia vyplývajúci zo situácie, že ani súd nedokázal v primeranom čase poskytnúť ochranu právam, a práve naopak svojim dlhoročným nekonaním, v nej len prehĺbil celkový pocit frustrácie a krivdy.“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 5 C 141/2008 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 12 C 172/2001) o návrhu sťažovateľky z 1. augusta 2001 viac ako dvanásť a pol roka, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľky nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 8 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka si uplatnila úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v sume 275,94 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 € a vychádzal z pôvodne predloženého návrhu právnej zástupkyne sťažovateľky.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 € čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 275,94 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2014